

Vergaderjaar 2023–2024

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 1044

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 november 2023

Het lid Bontenbal heeft 10 oktober 2023 middels een schriftelijke Kamer-vraag het verzoek gedaan voor een brief met een kabinetsreactie op een motie van de leden Rajkowski en Dekker-Abdulaziz van uw Kamer (Handelingen II 2023/24, nr. 10; Regeling van Werkzaamheden). Bij dezen voldoe ik aan dit verzoek. In de betreffende motie¹ wordt het kabinet verzocht om zich op Europees niveau te committeren aan het verbieden van ontwrichtende aanbevelingsalgoritmes door bijvoorbeeld in de lopende triloogonderhandelingen ten aanzien van de AI Act te pleiten voor maatregelen en afspraken die dit verbod realiseren. Ook verzoekt de motie de Kamer over de genomen stappen te informeren voor de begrotingsbehandeling Digitale Zaken 2023.

In de geannoteerde agenda voor de informele Telecomraad van 23–24 oktober² en het bijbehorend schriftelijk overleg wordt ingegaan op de manier waarop het kabinet zich in de onderhandelingen over de AI-verordening inzet volgens de motie. Het Europees Parlement heeft in zijn positie aangegeven aanbevelingsalgoritmen van de allergrootste online platforms als hoog-risico AI-systemen te willen aanmerken binnen de systematiek van de verordening. Nederland heeft conform de motie bij het Raadsvoorzitterschap aangegeven dat in de triloogonderhandelingen te willen steunen. De onderhandelingen over de AI-verordening bevinden zich momenteel in de laatste fase, en de verschillende onderhandelings-posities zijn in het belang van de onderhandelingen niet openbaar. Na afronding van de triloogonderhandelingen kunnen we uw Kamer nader informeren over de uitkomsten en de definitieve tekst van de AI-verordening.

Daarnaast stelt de DSA die sinds 25 augustus 2023 van toepassing is voor Zeer Grote Online Platforms en Zoekmachines en vanaf 17 februari 2024

¹ Kamerstukken II, 2022/23, 30 821, nr. 193

² Kamerstukken II, 2023/24, 21661–33, nr. 1038.

van toepassing zal zijn op alle platformen in de artikelen 27 en 38 voorwaarden aan het gebruik van aanbevelingsalgoritmes. Op grond van artikel 38 DSA moeten Zeer Grote Online Platforms en Zoekmachines – zoals TikTok, Instagram en YouTube – hun gebruikers ten minste één optie aanbieden waarmee ze de dienst kunnen gebruiken zonder dat die dienst gebruik maakt van profilering voor het doen van aanbevelingen. Gebruikers van deze platformen en zoekmachines krijgen dus de mogelijkheid om dit soort gepersonaliseerde aanbevelingssystemen uit te zetten en in plaats daarvan gebruik te maken van een aanbevelingssysteem dat niet gebaseerd is op profilering. Dit is een belangrijke waarborg voor gebruikers. Zeer grote online platforms en zoekmachines zullen dan een andere manier moeten aanbieden voor het ordenen van de informatie die zij toegankelijk maken of verspreiden.

Op grond van artikel 27 moeten alle online platforms – dus niet alleen de allergrootste – bovendien transparant zijn over de belangrijkste parameters die in hun aanbevelingssystemen worden gebruikt. Tevens dienen zij transparant te zijn over eventuele opties voor afnemers van de dienst om deze parameters te wijzigen of te beïnvloeden. Als gebruikers de mogelijkheid hebben om het aanbevelingssysteem aan te passen, dan moet die functionaliteit makkelijk toegankelijk zijn.

Daarmee is deze motie afgedaan.

Aanvullend daarop het volgende. Op 10 oktober 2023 heeft het kabinet het WODC-rapport «rechts-extremisme op sociale mediaplatforms» met beleidsreactie naar uw Kamer gestuurd⁴. De onderzoekers concluderen dat «de rol van aanbevelingsalgoritmen bij rechts-extremistische radicalisering binnen de online context volgens recent wetenschappelijk onderzoek beperkt is.» Ook zal voor het einde van 2023 uw Kamer het onderzoek ontvangen dat is uitgevoerd naar aanleiding van de motie van het lid Gündogan⁵ waarin werd verzocht om te onderzoeken welke aspecten van sociale media bijdragen aan de risico's voor onze democratie en daarbij ook expliciet de rol van anonimiteit mee te nemen.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A.C. van Huffelen

⁴ Bijlage bij Kamerstukken 29 754, nr. 690

⁵ Kamerstukken II, 2022/23, 30 821, nr. 192